

Právní vzdělání v cizině: Za hranicí učebnic

Nedávno jsem se tady věnovala otázce, jestli má smysl studovat práva v zahraničí. Koneckonců, právo je oblast specifická a zkušenosti nabyté v zahraničí mohou mít z hlediska lokálního praktického uplatnění výrazné limity.

Přesto jsem jednoznačně přesvědčena, že pro ty univerzálně využitelné zkušenosti to bezesporu smysl má. A obrovský. Jako ty nejzásadnější vnímám tyto tři:

1. Uvědomění si, že věci mohou být i jinak. Ve vzdělávání, v nastavení společnosti a pravidel, ale třeba i ve zvycích, vztazích, nebo rodinném uspořádání.
2. Uvědomění si vlastních vědomostních limitů a potřeby se neustále učit. Tváří v tvář systému vzdělávání, v němž s některými z nejbystřejších právníků na světě máte srovnávat přístupy k různým právním problémům ve světě, kdy musíte nejen znát, ale také umět vysvětlit, jak k danému problému přistupuje (ve všech relevantních kontextech) váš právní řád, se nastavuje kritické zrcadlo rozsahu vlastních vědomostí. A to příjemně popostrčí člověka k uvědomění si, kolik toho ještě musí zjistit a naučit se.
3. Pochopení, jak moc je důležité a možné využívat čas efektivně. Třeba při nastavování toho, jak svůj čas do vzdělávání investujeme, nebo jak využijeme vzácný čas se zajímavými lidmi.

O tom jsem psala minule. A dnes bych se s vámi ráda podělila o některá specifika, která tu cestu za zahraničním vzděláním provázela. Třeba v nich najdete pár užitečných informací, zkušeností nebo třeba přinejmenším něco málo škodolibé radosti.

Vždycky mě lákalo nekomfortní dobrodružství samostatného cestování a situací, ve kterých jsem byla v neznámém prostředí a musela si poradit bez jistoty běžných záchranných sítí, které doma člověk bere za samozřejmost – ať je to jistota známého systému a prostředí, rodného jazyka nebo i jen podpory rodiny, přátel a známých lidí.

V určité míře je uklidňující vědomí, že odvaha a snaha překonávat své limity jsou sice třeba, ale takové vycestování s sebou nese i takový příjemný volnější lístek na neúspěchy. Protože když se člověk pustí do samostatných výletů za vzděláváním nebo třeba prací, tak i když se to moc nepovede – neorientuje se, nebude se cokoli dařit a tu zkušenost z nejrůznějších důvodů spíše protrpí – je to prohra taková mile vzdálená jeho běžnému světu. Je dobré i takové zážitky čekat a ideálně se nechat jimi otřít na kratších, méně podstatných pokusech. Na to se skvěle hodí třeba letní vzdělávací kurzy, kde podstatný akademický neúspěch nehrozí, takže i když to příliš nevyjde, aspoň se člověk naučí, že to může být i složité – a že i tak se to dá přežít a tím spíše načerpat hodně užitečných zkušeností.

Podstatnější cesty za vzděláním, nepočítám-li kratší studijní programy, jsem absolvovala dvě. Po druhém ročníku na střední škole jsem strávila rok v Texasu v USA, po vysoké škole jsem pak absolvovala dvousemestrální LL.M. program na University of California in Berkeley. A obě ty zkušenosti byly diametrálně odlišné. Dnes bych se s Vámi chtěla podělit o něco málo zkušeností z té první.

Po druhém ročníku na gymnáziu se ke mně dostala informace, že lze, se zcela minimálními náklady, odjet studovat na rok na střední školu do USA. Přišlo mi to jako skvělá a zajímavá příležitost. Jednou

z podmínek nicméně bylo, že si člověk nevybíral, do jakého státu nebo města zamíří, ani s kým ten rok stráví. Jednoduše odjel do hostitelské rodiny, která si ho vybrala. U mě to byla velmi silně věřící rodina v Austinu, v Texasu, jejíž rodinné kořeny sahaly v minulosti až do České republiky. A strávit rok s někým, kdo jim kulturu prarodičů trochu připomene, jim přišlo zajímavé.

Byla to rodina s tak jiným nastavením pravidel a zvyků, že od té, ve které jsem vyrůstala já, snad ani nemohla být rozdílnější.

Rozloučila jsem se se vším, co jsem do té doby znala. Sbalila jsem si kufr plný nejrůznějších památek, které mi měly ten rok připomínat domov. Nad jeho obsahem, zahrnujícím například většinu gymnastických medailí, které jsem vyhrála, logicky ostatní pobaveně zvedali obočí. Ale já jsem si kousek známého života chtěla vzít s sebou. To, že se tento kufr stane prvním zavazadlem, o které při leteckém přesunu nenávratně přijdu, jsem ještě netušila. Ale i to se stává.

Přijela jsem na nové místo, kde jsem brzy zjistila, že nerozumím ničemu. Zákony a pravidla, jak školní, tak veřejná, a ze všeho nejvíc ta rodinná, jsem často poznávala až na vlastních přešlapech. Snažila se pochopit zvyky, které mi v mnoha případech jednoduše nedávaly smysl.

Tenkrát jsem navíc fungovala ještě bez přímějšího spojení domů, protože v souladu s tehdejšími možnostmi jsem vyrazila bez vlastního notebooku i telefonu a komunikační kanály byly ještě hodně limitované.

Už jen jazykovou bariéru nebylo snadné překonat. Anglicky jsem uměla poměrně obstojně. Na běžnou konverzaci to stačilo. Ale tu se mnou ze zdvořilosti či zvědavosti vedli spolužáci jen na začátku. Dokázat se přirozeně zapojit do běžných konverzací a vtípkování, chápat a používat lokální slang, dostatečně navnímat lokální narážky na kulturu, filmy nebo místní události a umět s nimi komunikovat na úrovni, která by je se mnou bavila, to člověku trvalo výrazně déle.

Přísná a jiná školní pravidla byla také občas zajímavým překvapením. Třeba skutečnost, že při zvonění na hodinu učitelé zavřeli třídu, do které se pak už nešlo dostat. Rána tak byla občas nechtěně vzrušující, protože s americkými vzdálenostmi a děsivou autobusovou dopravou jsem byla odkázána na různé odvozy, které nebyly zcela v mých rukou. A tak se občas samozřejmě stalo, že jsem přiběhla k právě zabouchnutým dveřím a putovala rovnou k nepříjemnému řešení absence.

Dress code byl také něčím, co mě ze začátku překvapilo. Třeba když jsem na sobě měla tričko s krátkými rukávy na ramena, a putovala kvůli tomu předčasně domů.

Jindy jsem zase přišla na to, jak moc vážně lze brát hrozbu jakýchkoli náznaků plagiátorství. Bylo to v prvních týdnech mého působení, když jsem dělala úkol do literatury, kde jsme studovali Antigonu. Součástí procesu, jak jsme se učili (což byl mimochodem systém skvělý, protože si díky němu obrovské množství informací stále ještě pamatuji), bylo vedle samotného přečtení a kontrolního testu i nacvičit přehrát se spolužáky scénky z tohoto díla nebo třeba napsat a obhájit originální úvahovou esej. Jako poslední jsem pak doma vyplňovala několik krátkých kontrolních otázek. Třeba popis vztahů hlavních hrdinů. Nesprávně jsem to po všech ostatních částech vyhodnotila jako trochu „busy work“, a abych si pomohla s popisem, vyhledala jsem věty o tom, kdo je čí manželka, na internetu. No a díky tomu jsem se druhý den po škole naučila, jak moc vážně berou v Americe otázku hrozby plagiátorství. A to i v tomhle, pro mě dodnes trochu nepochopitelném případě. Přestože asi moc variant, jak pár slovy popsat vztahy mezi hlavními osobami neexistuje, faktem bylo, že jsem se v rámci sebevzdělávání rychle naučila, že i taková drobnost může být problém. A že je třeba pozorněji vnímat pravidla, ve kterých se pohybujeme. I když nám ne vždy musí dávat smysl.

Na druhou stranu bylo skvělé, nakolik si člověk mohl personalizovat čas, který ve škole trávil, podle

sebe už na střední škole. A jaké možnosti se nabízely.

Obecně mě učení vždycky bavilo, ale zdaleka ne vždy tak, jak nám ho náš systém předkládal. Milovala jsem možnost si více vybrat, kde se naučím jen informace pro všeobecný přehled a kde půjdu ze zájmu hodně do hloubky.

A na střední škole v USA se mi strašně líbilo, že jsem si mohla poskládat rozvrh nepoměrně svobodněji a individuálněji než tomu bylo tou dobou u nás.

Existovaly předměty, které se v potřebném rozsahu musely plnit.

Ano, musela jsem si vybrat nějaké přírodní vědy. Nabídka ale byla široká, takže jsem si ráda vyzkoušela bádání v přírodě a roztodivné pokusy.

Ano, musela jsem si povinně vybrat americkou historii. Ale to bylo při lokálním studiu zajímavé. A díky tomu, že jsme tolik témat museli rozebrat v esejích, přehrát jako scénku nebo připravit k nim prezentaci, se mi většina vryla hodně hluboko do paměti. A to se pro obecný přehled skvěle hodí!

Ano, musela jsem si vybrat literaturu. Ale podle směru a levelu svého zájmu. Tak jsem si nesprávně hned na začátku zapsala nadšeně nejpokročilejší třídu. Poté, co jsem ze zadané tlusté knihy s vypětím všech nočních sil s papírovým slovníkem přelouskala za týden jen asi 25 stran, zatímco spolužáci po testu diskutovali o přečtení celé knihy a chystali se na další, pokorně jsem přešla na pár měsíců o level níž. Když jsem pokročila v angličtině tak, že jsem čtecí tempo stíhala, zase jsem se mohla vrátit zpátky do vyššího levelu.

A vedle těch běžných předmětů jsem mohla dát čas i tomu, co mě bavilo a co jsem přímo u nich chtěla zkusit.

Tak jsem pracovala třeba na vydávání školních novin, což mě hodně bavilo.

Taky jsem oba semestry hrála v divadelním spolku, kde byla nálada uvolněnější než jinde. A tak jsem si našla fajn přátele. A dodnes mě baví mazanost našeho učitele. Ten mi v začátcích, kdy jsem ještě rychlé tempo cizího jazyka správně nestíhala, pomohl najít role, kde jsem mohla „zářit“ i tak. Například v roli bohyně, která hned na začátku hry ztratila hlas. Geniální, řekla bych.

Obecně mohl člověk ve škole trávit mnohem víc času tím, co ho zajímá, co mu přijde důležité nebo co chtěl zkusit.

V rámci volnějších školních hodin jsem si mohla zkusit trénovat gymnastiku, zapojit se do specifického světa amerických roztleskávaček nebo třeba pomáhat s rozvozy jídla bezdomovcům v Austinu. S ohledem na mou hostitelskou rodinu jsem se účastnila mnoha nábožensky laděných akcí. To bylo sice něco, co mi ne vždycky úplně sedělo, ale z hlediska nakouknutí mimo své běžné aktivity a známé mantinely to bylo, zpětně vnímáno, o to víc zajímavé. A skvěle to dokreslovalo tu obecnou rozmanitost a netradičnost nových zážitků a zkušeností.

A jak z pohledu komplexnosti zkušeností, tak z pohledu zajímavě pojatého vzdělávání a využití času, byl můj druhý pobyt, při studiu na vysoké škole, ještě zajímavější. Ale o tom zase někdy příště.

JUDr. Michala Plachká, LL.M.,
managing partner, advokát
PURE Legal s.r.o., advokátní kancelář,
místopředsedkyně představenstva České advokátní komory

Text byl uveřejněn v EPRAVO.CZ Magazine 4/2023

Další články:

- [Proč musí obhájce u soudu mlčet?](#)
- [Advokátní úschovy a kolektivní vina](#)
- [Buřty, pivo a nenávisť](#)
- [Kolegialita jako klíč k úspěchu](#)
- [O co aktuálně usiluje vedení ČAK?](#)
- [O důstojnosti advokátního stavu](#)
- [O úspěchu restrukturalizace rozhoduje čas](#)
- [Stojí LL.M. za to?](#)
- [Verba docent ...](#)
- [Hodiny tikají každému](#)
- [Justice před soudem](#)